

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARGA TA'LIM BERISHDA AXBOROT TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI

Irisboyeava Yoqutxon

Renessans ta'lim universiteti dotsenti

Mahsripova Gulnoza

Renessans ta'lim universiteti talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim-tarbiya berishda axborot ta'lim texnologiyasidan foydalanishning ahamiyati, bolalarning olgan bilimlarini takrorlashda, shuningdek, ularning refleksiv kompetensiyalarini amalga oshirishda yaxshi samara berishi haqida va axborot vositalarining afzalliklari haqida ma'lumot berilgan.

Tayanch so'zlar: axborot texnologiyalari, refleksiv kompetensiya, multimedia vositalari, elektron ta'lim resurslari, multimedia muhiti, multimedia dasturlari, kompyuter savodxonligi.

Bugungi kunda, maktabgacha ta'lim muassasasining zamonaviy ta'lim jarayonining muhim tarkibiy qismi bu bolaning axborot resurslari bilan o'zaro aloqa qilish imkoniyatlarini kengaytiradigan interfaol muhitni yaratishdir. Interfaol va multimedia vositalari bolalarni ilhomlantirish va yangi bilim olishga intilishga undaydi. Kompyuter o'quv ma'lumotlarini taqdim etish imkoniyatlarini kengaytiradi, bolaning motivatsiyasini oshirishga imkon beradi. Multimedia texnologiyalaridan foydalanish orqali, rang, grafik, ovoz, zamonaviy video jihozlar atrofidagi ijtimoiy muhitdan turli vaziyatlarni simulyatsiya qilish imkonini beradi. Interfaol doskalar, kompyuterlar kabi interfaol o'quv vositalari bolalarning rivojlanishini diagnostika qilishda ajoyib yordamchiga aylanmoqda: diqqat, xotira, fikrlash, nutq, o'rganish qobiliyatlari va boshqalar. Bu bolalarning bilim olishini faollashtiradi, ularning dunyoqarashini kengaytiradi, ota-onalarning ta'lim masalalarida umumiy madaniyatini oshiradi, ta'lim jarayonining barcha ishtirokchilarining sa'y-harakatlarini muvofiqlashtirishni ta'minlaydi. Multimedia dasturlariga kiritilgan o'yin komponentlari bolalarning kognitiv faolligini kuchaytiradi va mashg'ulot samardorligini oshiradi.

Ana shunday interfaol vositalardan biri bu interaktiv doska bo'lib, u proyektor va kompyuter bilan birga foydalaniladigan qurilmadir. Kompyuterdan olingan tasvir proyektor yordamida oddiy ekrandagi kabi interfaol doskada ko'rsatiladi. Qalam yoki barmoqdan foydalanib, siz doskadan chiqmasdan kompyuter ilovalarini

boshqarishingiz yoki tasvir ustiga yozuvlar qo'yishingiz mumkin. Har qanday interfaol doska dasturiy ta'minotga ega bo'lib, u doskaning maqsadiga qarab, turli xil funktsiyalar to'plamini o'z ichiga oladi - kompyuterdan oddiy rasm yoki virtual oq varaqdan ish natijalarini saqlash qobiliyatiga qadar. Boshqariladigan ob'ektlar, sahifalarga o'rnatilgan videokliplar va doska bilan ishlashni osonlashtiradigan ko'plab xususiyatlar bilan ko'p sahifali mashg'ulotlar va taqdimotlardan foydalanish mumkin.

Bolalar bog'chasi mashgulotlarida interfaol doskadan foydalanish usullari juda xilma-xildir va bulardan foydalanish tarbiyachining mahoratiga bog'liq. Bular taqdimotlar, interaktiv o'quv dasturlari, grafik, dasturiy muhitda loyihalar yaratish va undan unumli foydalanish shular jumlasidandir .

Bolalarning ta'limiy faoliyatlarini tashkil etish jarayonida kompyuter slaydlari taqdimotlaridan foydalanish quyidagi afzalliklarga ega:

- materialni polisensor idrok etishni amalga oshirish ;
- multimedia proyektori va proyeksiya ekrani yordamida turli ob'ektlarni ko'paytiriladigan shaklda namoyish qilish imkoniyati;
- audio, video va animatsiya effektlarini yagona taqdimotga birlashtirish bolalar adabiyotdan oladigan ma'lumotlar miqdorini qoplashga yordam beradi;
- idrok etish uchun qulayroq bo'lgan ob'ektlarni buzilmagan sensorli tizimga namoyish qilish imkoniyati;
- vizual funktsiyalarni, bolaning vizual imkoniyatlarini faollashtirish;
- to'g'ridan-to'g'ri ta'lim faoliyati uchun tarqatma material sifatida printerda katta hajmdagi bosma nashrlar ko'rinishidagi ma'lumotlarni ko'rsatish uchun kompyuter taqdimoti slayd filmlaridan foydalanish qulay .

Internet-resurslardan foydalanish maktabgacha yoshdagi bolalar uchun o'quv jarayonini ma'lumotga boy, ajoyib, qulay qilish imkonini beradi va o'qituvchiga bolalarni o'rganish uchun motivatsiyani oshirishga yordam beradi va bir qator ijobiy natijalarga olib keladi:

- maktabgacha yoshdagi bolalarni majoziy-kontseptual yaxlitlik va hissiy rang berishda bilim bilan boyitadi;
- bolalarning materialni o'zlashtirish jarayonini psixologik jihatdan osonlashtiradi;
- bilim mavzusiga katta qiziqish uyg'otadi;
- bolalarning umumiy ufqlarini kengaytiradi;
- o'quv jarayonida vizualizatsiyadan foydalanish darajasi ortib bormoqda.

Multimedia texnologiyalari o'quv jarayonini boyitadi, o'quv ma'lumotlarini idrok etish jarayonida o'quvchining aksariyat hissiy komponentlarini jalb qilgan holda

o'rganishni yanada samarali qiladi. Bugungi kunda multimedia texnologiyalari o'quv jarayonini axborotlashtirishning istiqbolli yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Dasturiy-metodik ta'minlash, moddiy-texnik bazasini takomillashtirish, shuningdek, professor-o'qituvchilar malakasini oshirish majburiyati zamonaviy axborot texnologiyalarini ta'limga muvaffaqiyatli tatbiq etish istiqbolini ko'rmoqda. Multimedia va gipermedia texnologiyalari kuchli taqsimlangan ta'lim resurslarini birlashtiradi, ular birinchi navbatda axborot va aloqani o'z ichiga olgan asosiy vakolatlarni shakllantirish va namoyon qilish uchun muhitni ta'minlashi muhim. Multimedia va telekommunikatsiya texnologiyalari umumta'lim tizimida prinsipial jihatdan yangi uslubiy yondashuvlarni ochadi. Zamonaviy apparat va dasturiy vositalardan foydalangan holda interaktiv dasturiy ta'minot nazorati ostida vizual va audio effektlarning o'zaro ta'siri, ular matn, ovoz, grafik, fotosuratlar, videolarni bitta raqamli tasvirda birlashtiradi.

Gipermedia -bu multimedia ob'ektlari o'rtasida harakatlanish uchun gipermatnli havolalar bilan bog'langan kompyuter fayllari.

Multimedia texnologiyalari maktabgacha ta'limda hali keng qo'llanilmagan, garchi ular an'anaviy faoliyatdan ko'proq afzalliklarga ega. Multimedia axborotni taqdim etishning turli shakllaridan bir vaqtning o'zida foydalanishni o'z ichiga oladi: audio, video tasvirlar, matn animatsiyasi. Shunday qilib, multimedia eshitish va vizual kanallar orqali harakat qilib, ma'lumotni qabul qilish va o'zlashtirish uchun sharoit yaratadi.

Maktabgacha ta'lim muassasasida multimedia texnologiyalari kompyuter texnologiyalari bo'yicha chuqur bilim talab qilmagani uchun ko'pchilik otarbiyachilar tomonidan kompyuter dasturlari, diafilmlar va taqdimotlar ko'rinishida foydalanish mumkin. Tarbiyachi o'z o'quvchilarining xususiyatlarini, muayyan mashg'ulotda qo'yilgan maqsad va vazifalarni hisobga olgan holda film yoki taqdimot yaratishi mumkin. Bunday kompyuter mahsulotlari, qoida tariqasida, tasvirning realizmi va dinamikligi, animatsiyadan foydalanish tufayli bolalarda zavq uyg'otadi va kompyuterning o'zi ko'pchilik bolalar uchun juda qiziqarli. Agar bolalarda qiziqish bo'lsa, unda shug'ullanish istagi ortadi.

Ota-onalar uyda o'z farzandlarini rivojlantirish bilan shug'ullanishni xohlashadi. Biroq, ular ko'pincha bola bilan nima qilishni aniq bilishmaydi yoki uni uslubiy jihatdan savodsiz qilishadi. Muammoni ota-onalarga uyda bir xil materialni mustahkamlash uchun faoliyat bilan disklarni taklif qilish orqali hal qilish mumkin. Shunday qilib, turli sabablarga ko'ra ko'p sonli mashg'ulotlarni o'tkazib yuborgan bola kerakli bilimlarni uyda olishi mumkin. Ushbu amaliyot sog'lig'i sababli bolalar

bog'chasiga bormaydigan yoki qisqa muddatli guruhlarga borgan bolalarga ham qo'llanilishi mumkin.

Amaliyotlar shuni ko'rsatadiki, multimedia taqdimotlaridan korreksiya va rivojlanish jarayonida an'anaviy o'qitish usullari bilan birgalikda tizimli foydalanish bilan maktabgacha yoshdagi bolalarning kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirish bo'yicha ishlarning samaradorligi sezilarli darajada oshadi.

Quyidagi ijobiy omillar samaradorlik haqida gapiradi:

- taqdimot o'qish va yozishni bilmaydigan maktabgacha yoshdagi bolalar uchun tushunarli bo'lgan majoziy turdagi ma'lumotlarni o'z ichiga olganligi sababli bolalar o'rganilayotgan materialni yaxshiroq idrok etadilar;

- o'quvchilar kompyuter va multimedia effektlarining jozibadorligi tufayli guruhda ishlashga undaydi. Harakat, tovush, animatsiya uzoq vaqt davomida bolalarning e'tiborini tortadi;

- olingan bilim uzoqroq vaqt davomida xotirada qoladi va qisqa takrorlashdan keyin amaliy qo'llash uchun qayta tiklanishi osonroq;

Xulosa qilib shuni ta'kidlash joizki, an'anaviy va axborot vositalarini mohirona uyg'unlashtirish tarbiyachining malakasi va mahoratiga, u foydalanadigan metodikaga, kompyuterni bilish darajasiga bog'liq. Kompyuter texnologiyalari tarbiyachining ish tizimiga integratsiyalangan bo'lishi kerak, bolalar bilan bevosita shaxslararo muloqotni almashgan holda vazifalarni hal qilishga yordam beradi.

Yuqoridagilardan kelib chiqib aytishimiz mumkinki, maktabgacha ta'lim muassasasida ta'limiy faoliyatlar jarayonida multimedia texnologiyalaridan foydalanish mahalliy maktabgacha pedagogikaning eng yangi va eng dolzarb muammolaridan biridir. Amaliyot shuni ko'rsatadiki, zamonaviy ta'limni axborot texnologiyalarisiz tasavvur etib bo'lmaydi. AKTdan foydalanish bolalar uchun odatiy holga aylanib bormoqda va tarbiyachilar uchun juda katta qulaylik tug'dirmoqda - bu, albatta, bolalar maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion ishlarning muhim natijalaridan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Azizxo'jaeva N.N. "Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat" Toshkent-2002
2. Ishmuxamedov R. va b. Ta'limda innovatsion texnologiyalar. T.:Iste'dod, 2008.

3. Мусаев А. Ш. РАҚАМЛИ ТАЪЛИМ МУҲИТИДА МУСТАҚИЛ ТАЪЛИМНИ ДАСТУРИЙ ВОСИТАЛАР АСОСИДА ТАШКИЛ ЭТИШ //E Conference Zone. – 2022. – С. 125-128.

4. Мусаев А. Ш. ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИДА КОМПЕТЕНТЛИ МУТАХАССИС ТАЙЁРЛАШДА МУСТАҚИЛ ТАЪЛИМНИНГ ЎЗИГА ХОС ҲУСУСИЯТЛАРИ //E Conference Zone. – 2022. – С. 115-117.

5. Irisbayeva Y. Using" Cluster" Method //Eastern European Scientific Journal. – 2018. – №. 6.

6. Irisbayeva Y. Future Educators Professional Readiness to Interact with Preschool Children //Eastern European Scientific Journal. – 2019. – №. 1.

7. Irisbayeva Y. PROFESSIONAL READINESS OF FUTURE EDUCATORS TO INTERACT WITH CHILDREN OF PRESCHOOL AGE

8. Musaev A. TECHNOLOGIES FOR ORGANIZING INDEPENDENT EDUCATION OF STUDENTS IN A DIGITAL EDUCATIONAL ENVIRONMENT //International Bulletin of Applied Science and Technology. – 2023. – Т. 3. – №. 1. – С. 146-149.

9. Musaev A. TECHNOLOGIES FOR ORGANIZING INDEPENDENT EDUCATION OF STUDENTS IN A DIGITAL EDUCATIONAL ENVIRONMENT //International Bulletin of Applied Science and Technology. – 2023. – Т. 3. – №. 1. – С. 146-149.

